

Wyrok z dnia 7 marca 1996 r.
III ARN 40/95

Przepisy k.p.c. dotyczące doręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy stosuje się wprost w postępowaniu przed N.S.A.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Kazimierz Jaśkowski, Janusz Łętowski, Andrzej Wróbel (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Waldemara Grudzieckiego, po rozpoznaniu w dniu 7 marca 1996 r. sprawy ze skargi Przedsiębiorstwa Zagranicznego "M." w Z.G. na decyzję Izby Skarbowej w Z.G. z dnia 15 kwietnia 1994 r. [...] w przedmiocie wymiaru podatku dochodowego za rok 1990, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowy w Poznaniu z dnia 12 stycznia 1995 r., [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodek Zamiejscowy w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 12 stycznia 1995 r. [...] oddalił skargę Przedsiębiorstwa Zagranicznego AM.@ w Z.G. na decyzję Izby Skarbowej w Z.G. z dnia 15 kwietnia 1994 r. [...], która utrzymała w mocy decyzję Urzędu Skarbowego w Z.G. z dnia 28 września 1993 r. [...] w przedmiocie wymiaru temu Przedsiębiorstwu podatku dochodowego za 1990 r. w kwocie 1.897.823.200 (starych) zł. Sąd dokonał merytorycznej oceny decyzji i nie dopatrywał się naruszenia obowiązującego prawa przez organy podatkowe obu instancji.

Powyższy wyrok zaskarżył Minister Sprawiedliwości w drodze rewizji nadzwyczajnej, zarzucając rażące naruszenie art. 207 § 5 k.p.a. oraz art. 149 § 2 k.p.c. w związku z art. 393 § 1 k.p.c. oraz art. 211 k.p.a., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania. W ocenie Ministra Sprawiedliwości wbrew stwierdzeniu zawartemu w protokole rozprawy Naczelny Sąd Administracyjny nie dysponował dowodem doręczenia ustanowionemu w sprawie pełnomocnikowi strony skarżącej zawiadomienia o terminie tej rozprawy, jedynej jaka miała miejsce. Stanowi to tego rodzaju wadliwość postępowania, która pozbawiła stronę możliwości obrony jej praw i uzasadnia stwierdzenie, iż postępowanie dotknięte było wadą nieważności z art. 368 pkt 2 w związku z art. 369 pkt 5 k.p.c.

W wykonaniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 października 1995 r., III ARN 40/95 Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Poznaniu w piśmie z dnia 16 stycznia 1996 r. wyjaśnił, że jest mało prawdopodobne, by sędzia sprawozdawca oraz przewodnicząca składu orzekającego utożsamili dowód doręczenia postanowienia z dowodem doręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy. Aktualnie Sąd nie ma możliwości dokonania żadnych ustaleń, które pozwoliłyby

wykazać, że w dniu rozprawy w aktach sprawy znajdował się dowód doręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy.

Prokurator wniósł o uwzględnienie rewizji nadzwyczajnej

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 211 k.p.a. w sprawach nieuregulowanych w Dziale VI stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a rozpoznanie skargi następuje według przepisów tego kodeksu o postępowaniu rewizyjnym. W orzecznictwie i doktrynie utrwalony jest pogląd, że odpowiednie stosowanie przepisów k.p.c. w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym oznacza, że przy ocenie, czy i w jakim zakresie przepisy te mają zastosowanie, konieczne jest uwzględnienie charakteru postępowania przed tym Sądem oraz istoty rozpoznawanych spraw. Uwzględnienie tych kryteriów oceny może prowadzić do zastosowania przepisu kodeksu postępowania cywilnego bez żadnych modyfikacji, bądź do zastosowania z odpowiednią zmianą lub do odmowy zastosowania tego przepisu.

W tej kwestii należy stwierdzić, że w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym przepisy Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące doręczeń (art. 131 i nast.) należy stosować bez zmian, bowiem istotną funkcją tych przepisów jest zapewnienie stronie postępowania możliwości obrony jej praw i interesów. Brak jest zatem wystarczających podstaw do uznania, że szczególny charakter postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz rozpatrywanych przez ten Sąd spraw zezwala na odstępstwa od określonych w przepisach k.p.c. zasad doręczania pism sądowych i odpisów pism procesowych składanych do sądu. Należy ponadto przyjąć, że także skutki naruszenia tych przepisów powinny być oceniane w świetle stosownych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, w tym odnoszących się do nieważności postępowania sądowego.

W świetle stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy jest niesporne, że Naczelny Sąd Administracyjny nie dysponował dowodem doręczenia ustanowionemu w sprawie pełnomocnikowi strony zawiadomienia o terminie rozprawy, jedynej jaka miała miejsce, a mimo to rozpoznał sprawę merytorycznie i oddalił skargę. [...] Jeżeli w sprawie ustanowiono pełnomocnika, sąd zawiadamia tylko tego pełnomocnika (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1982 r., II CR 177/82 OSP 1983 nr 6 poz. 122). W postępowaniu w niniejszej sprawie pełnomocnikiem skarżącego przedsiębiorstwa był adwokat Michał S., którego uprawnień do zastępowania strony Sąd nie kwestionował; wezwał go do uiszczenia wpisu od skargi, zwracał się o wyjaśnienia niezbędne dla rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, doręczył postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów i wyrok będący przedmiotem rewizji. W tej sytuacji należy uznać, że strona na skutek wadliwości czynności procesowych sądu nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu, wskutek czego została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74 (OSNCP 1975 nr 5 poz. 84), że nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw zachodzi wówczas, gdy ze względu na uchybienia formalne strona została pozbawiona możliwości brania udziału w sprawie oraz zgłoszenia twierdzeń i wniosków dowodowych. Pogląd wnoszącego rewizję nadzwyczajną, że

wskazana wadliwość postępowania uzasadnia stwierdzenie, iż postępowanie dotknięte było wadą nieważności z art. 368 pkt 2 w związku z art. 369 pkt 5 k.p.c., należy zatem uznać za trafny.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====